

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 6, Αρ. 1Α (2011)

Εναλλακτικές Μορφές Εκπαίδευσης

ΤΟΜΟΣ Α
PART / ΜΕΡΟΣ Α

Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η περίπτωση του Κέντρου εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια στην Αυστραλία

Βασιλική Κοντογεωργάκου, Ειρήνη Γεωργιάδη

doi: [10.12681/icodl.726](https://doi.org/10.12681/icodl.726)

Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η περίπτωση του Κέντρου εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια στην Αυστραλία

The characteristics of primary distance education material. The case of the Distance Education Centre Victoria in Australia

Βασιλική Κοντογεωργάκου
Καθηγήτρια Φιλολογίας,
κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος του
Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με τίτλο
«Σπουδές στην Εκπαίδευση»
vaskontog@yahoo.gr

>>

Ειρήνη Γεωργιάδη
Δρ. Χημικός,
ΣΕΠ στην Ανοικτή και
εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση,
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο,
Πάτρα, Ελλάδα
georgiadu@yahoo.gr
r.georgiadu@eap.gr

Abstract

The present paper aims to explore the characteristics of distance education material provided by an Australian public school, the Distance Education Centre Victoria (DECV), which is a very successful model of distance education provision. The research focused on three basic axes: on how much and in which ways this material supports the autonomy of the students, how much it makes interaction between the students and the material possible and finally on the investigation of its multi-dimensional role. A telephone interview that was given by a teacher of the school as well as the close examination of a representative sample of the teaching material that was sent from the school were used as data collection tools. The results showed that the educational material of DECV fulfils the three requirements mentioned above. It is important the fact that, even though the school has incorporated new technologies in the planning of its material, the printed-based material remains the fundamental means of education. Moreover, the results showed the important role that the educational material and the home tutor/supervisor play to the provision of distance education to young students as well as the existence of flexibility in distance education programs of DECV.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία στοχεύει στη διερεύνηση των χαρακτηριστικών του εξ αποστάσεως διδακτικού υλικού του δημόσιου σχολείου Distance Education Centre Victoria (DECV) της Αυστραλίας, που αποτελεί ένα επιτυχημένο πρότυπο για την παροχή εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης. Η έρευνα επικεντρώθηκε σε τρεις βασικούς άξονες: στο κατά πόσον και με ποιους τρόπους το υλικό αυτό επιτρέπει την αυτονομία του μαθητή, κατά πόσον επιτυγχάνεται η αλληλεπίδραση του μαθητή με το υλικό και τέλος στη διερεύνηση της πολυμορφικότητάς του. Ως εργαλεία για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τηλεφωνική συνέντευξη που παραχωρήθηκε από δασκάλα του σχολείου και παρατήρηση αντιπροσωπευτικού δείγματος του διδακτικού υλικού που εστάλη από το εν λόγω σχολείο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το διδακτικό υλικό του DECV πληροί τις τρεις παραπάνω προδιαγραφές. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι, αν και το σχολείο έχει ενσωματώσει

τις νέες τεχνολογίες στο σχεδιασμό του υλικού του, το έντυπο υλικό παραμένει το πρωταρχικό μέσο εκπαίδευσης. Επιπλέον τα αποτελέσματα έδειξαν τη σημαντικότητα του υλικού και του κατ' οίκον επιβλέποντα στην παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στους μικρούς μαθητές καθώς και την ύπαρξη ευελιξίας των εξ αποστάσεως προγραμμάτων του DECV.

Key-words: *primary distance education, educational material*

Εισαγωγή

Σήμερα υπάρχουν χιλιάδες μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως εκπαιδευτικά προγράμματα σε διάφορες χώρες, όπως ο Καναδάς, η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία κ.α. (Λιοναράκης, 1998· Μανούσου, 2004· Βασάλα, 2005· Χατζηπλής, 2005· Μανούσου, 2008· Κόκκαλη & Γεωργιάδη, 2009). Η Αυστραλία, εξαιτίας κυρίως του γεγονότος ότι είναι μια αραιοκατοικημένη χώρα, διαθέτει ένα αποτελεσματικό σύστημα εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο έχει εξελιχθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να είναι ισότιμο με το συμβατικό σύστημα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας.

Οι κατηγορίες των μαθητών που εγγράφονται στα σχολεία εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστραλίας είναι μαθητές που ζουν κυρίως σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές ή οι οικογένειές τους μετακινούνται συνεχώς ή αντιμετωπίζουν προβλήματα μάθησης ή μακροχρόνια προβλήματα υγείας και δεν έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν το συμβατικό σχολείο σε καθημερινή βάση. Τα παιδιά αυτά διδάσκονται με την εξ αποστάσεως μεθοδολογία στο σπίτι, συνήθως με έναν από τους δυο γονείς ως επιβλέποντα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αναπτύσσεται μια δυναμική εκπαιδευτική σχέση που περιλαμβάνει το δάσκαλο, το μικρό μαθητή, τον κατ' οίκον επιβλέποντα και το ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό (Κοντογεωργάκου, 2010).

Η παρούσα εργασία, η οποία αντλεί δεδομένα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας που εκπονήθηκε στη ΘΕ ΕΚΠ65 κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010, έχει βασικό σκοπό να αναδείξει τα βασικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιεί ένα αντιπροσωπευτικό σχολείο παροχής εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστραλίας, το Distance Education Centre Victoria (DECV).

Χρήσιμες πληροφορίες για τη μεθοδολογία του DECV διατέθηκαν στην εκπονούσα τη διπλωματική εργασία από την Υποδιευθύντρια (Assistant Principal) του σχολείου και ελληνίδα στην καταγωγή, κα Maria Karvouni. Η κα Karvouni είναι επίσης μέλος του Συμβουλίου του Australasian Association of Distance Education Schools (AADES), που αποτελεί την κορυφαία επαγγελματική οργάνωση για την εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση στην Αυστραλία σήμερα. Η κα Karvouni παρέπεμψε την ερευνήτρια στην κα Vicky Skliros, δασκάλα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του DECV, επίσης ελληνικής καταγωγής η οποία απέστειλε το δείγμα του υλικού και παραχώρησε τηλεφωνική συνέντευξη. Το δείγμα του εκπαιδευτικού υλικού περιλαμβάνει την πρώτη ενότητα εργασίας όλων των τάξεων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του DECV, από το προπαρασκευαστικό Έτος¹ έως και το έκτο Έτος, για το σχολικό έτος 2009-2010. Κάθε ενότητα αποτελείται από τα βασικά εγχειρίδια (εγχειρίδιο για τη Γλώσσα, τα Μαθηματικά κλπ.) και από συνοδευτικές πηγές

---

¹ Ο όρος Έτος (προπαρασκευαστικό Έτος, πρώτο Έτος κ.λ.π.) αντιστοιχεί στην «Γάξη» του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

(Ανθολόγια, οδηγούς για ερευνητικές εργασίες/projects, CDs, διαδραστικά DVD κτλ.).

Πριν εξεταστούν τα χαρακτηριστικά του παραπάνω εκπαιδευτικού υλικού και διερευνηθούν οι προδιαγραφές που το καθιστούν αποτελεσματικό για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που είναι και ο βασικός στόχος της εργασίας αυτής, θα προηγηθεί μια ενότητα όπου θα αναπτυχθεί η μεθοδολογία που ακολουθείται από το DECV για την παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στους μικρούς μαθητές.

Μεθοδολογία του Κέντρου εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια (DECV)

Το Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια (DECV) είναι ένα δημόσιο σχολείο που λειτουργεί ανάλογα με τα συμβατικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Πολιτεία Βικτώρια της Αυστραλίας. Προσφέρει όλα τα επίπεδα σχολικής εκπαίδευσης, από το πρώτο Έτος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (προπαρασκευαστικό Έτος) μέχρι το τέλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δωδέκατο Έτος) και έχει παρόμοιες δομές υποστήριξης και αξιολόγησης με τα συμβατικά σχολεία. Η υλοποίηση του προγράμματος σπουδών, οι πολιτικές και η δομή του καθοδηγούνται από την πολιτική του Υπουργείου Παιδείας της Βικτώρια, όπως συμβαίνει και στα συμβατικά σχολεία (Distance Education Centre Victoria, n.d.a).

Οι μαθητές του DECV δε χρειάζεται να παρευρίσκονται σε μία σχολική τάξη, χρειάζεται, όμως, κάθε εβδομάδα να αφιερώνουν χρόνο για τη μελέτη τους. Είναι βασικό να τηρείται ένα κανονικό ημερήσιο ωρολόγιο πρόγραμμα μελέτης. Ο χρόνος που το παιδί χρειάζεται για να μελετήσει ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες και τις συνθήκες του κάθε μαθητή. Ένας ενήλικας, συνήθως ο γονέας, που ονομάζεται «κατ' οίκον επιβλέπων», θα υποστηρίξει την εκπαίδευση του παιδιού στο σπίτι. Ο κατ' οίκον επιβλέπων σε συνεργασία με το δάσκαλο οφείλει να δημιουργήσει όσο το δυνατόν ταχύτερα ένα συνεπές μοντέλο εργασίας, να βοηθήσει το μαθητή να οργανώσει τη μελέτη του και διάφορα πρακτικά ζητήματα και να τον ενθαρρύνει να εργάζεται προς την κατεύθυνση της αυτοδύναμης και ανεξάρτητης μάθησης (Distance Education Centre Victoria, 2010).

Τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη των ΤΠΕ έχει επιδράσει καταλυτικά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στην Αυστραλία και το DECV δοκιμάζει νέους τρόπους επικοινωνίας και παράδοσης των μαθημάτων. Η εικονική τάξη έχει γίνει εργαλείο για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πολλοί από τους μαθητές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και τις υπηρεσίες σύγχρονης (chat) και ασύγχρονης συζήτησης (forums) μέσω διαδικτύου, για να υποβάλουν τις εργασίες τους και να επικοινωνήσουν με τους δασκάλους τους (Distance Education Centre Victoria, 2010).

Ωστόσο η πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες παραμένει ένα προεξέχον πρόβλημα για πολλές οικογένειες που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Συχνά οι επιβλέποντες και τα παιδιά αντιμετωπίζουν προβλήματα, όπως είναι η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, οι χαμηλές ταχύτητες στο διαδίκτυο, το υψηλό κόστος, η συντήρηση των μηχανημάτων, η αξιοπιστία αλλά και η έλλειψη τεχνολογικής εμπειρίας. Επιπλέον πολλές απομακρυσμένες κοινότητες σε ολόκληρη την Αυστραλία δεν είναι συνδεδεμένες με το ηλεκτρικό δίκτυο ή δε διαθέτουν συνεχή παροχή ρεύματος (Balsamo, 2000). Για το λόγο αυτό το DECV βασίζεται ακόμα πάρα πολύ στις παραδοσιακές εκπαιδευτικές διαδικασίες που αξιοποιούν το έντυπο υλικό, το οποίο ταχυδρομείται από και προς τους μαθητές.

Όπως οι δάσκαλοι των συμβατικών σχολείων, και οι δάσκαλοι στα εξ αποστάσεως σχολεία είναι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση του προγράμματος για

τους μαθητές της τάξης τους. Οι δάσκαλοι του DECV σχεδιάζουν τα προγράμματά τους σε δεκαοκτώ ενότητες, καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει εργασία δύο εβδομάδων. Το δεκαπενθήμερο πρόγραμμα συσκευάζεται κατάλληλα σε πακέτο και ταχυδρομείται στο σπίτι του μαθητή και του κατ' οίκον επιβλέποντα με στόχο να φτάσει τουλάχιστον μία εβδομάδα πριν ολοκληρωθεί η προηγούμενη ενότητα. Αυτό το χρονικό διάστημα είναι απαραίτητο, ώστε να εξασφαλίσει στον κατ' οίκον επιβλέποντα τον απαραίτητο χρόνο, για να προετοιμαστεί για την εφαρμογή του προγράμματος. Αντίγραφα του υλικού αυτού αρχειοθετούνται στο σχολείο για την υποστήριξη της προετοιμασίας των δασκάλων. Η ενότητα επιστρέφεται από το μαθητή στο δάσκαλο στο τέλος του δεκαπενθήμερου. Εκείνος διαβάζει και κρίνει την πρόοδο του μαθητή και παρέχει ανατροφοδότηση στο μαθητή και στον κατ' οίκον επιβλέποντα, είτε μέσω ταχυδρομείου είτε ηλεκτρονικά, όπου είναι εφικτό.

Τα υψηλού επιπέδου προγράμματα σπουδών και το υψηλό επίπεδο προγραμματισμού και εφαρμογής του είναι οι βασικοί λόγοι που καθιστούν την παρεχόμενη από το DECV εξ αποστάσεως εκπαίδευση ιδιαίτερα αποτελεσματική. Την ένταξη του συστήματος της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ως ισότιμου προς το συμβατικό εκπαιδευτικό σύστημα της Βικτώρια επιβεβαίωσε η δασκάλα του DECV, κα Skliros, η οποία τόνισε ότι: «*Το Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια είναι απόλυτα ισότιμο με τα συμβατικά σχολεία. Οι μαθητές βαθμολογούνται και δίνουν τις ίδιες εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο στο τελευταίο Έτος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ακόμα οι μαθητές του DECV συμμετέχουν στις Εθνικές Εξετάσεις για τη Γραφή, την Ανάγνωση και την Αριθμητική, και μάλιστα με αντίστοιχα ποσοστά επιτυχίας*».

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί η απόλυτη βεβαιότητα της κας Skliros για την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως μεθοδολογίας, ακόμα και όταν εφαρμόζεται σε μαθητές ηλικίας πέντε ή έξι χρόνων. Για την κα Skliros η απόσταση δεν αποτελεί μειονέκτημα, ακόμα και σε αυτές τις ηλικίες, όταν η επικοινωνία μεταξύ του κατ' οίκον επιβλέποντα, του δασκάλου και του μαθητή είναι αποτελεσματική και η εκπαίδευση υποστηρίζεται από το κατάλληλο υλικό (Κοντογεωργάκου, 2010).

Διερεύνηση των χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού υλικού του DECV

Η διερεύνηση των χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού υλικού του DECV έγινε με βάση τρεις βασικούς άξονες, που αποτελούν και τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα του υλικού για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Ο πρώτος άξονας διερευνά το κατά πόσον και με ποιο τρόπο το υλικό ενεργοποιεί τους μαθητές, ώστε «να μαθαίνουν μόνοι τους και να λειτουργούν αυτόνομα προς μια ευρετική πορεία αυτομάθησης» (Λιοναράκης, 2001, οπ. αναφ. στο Λιοναράκης, 2005). Όπως αναφέρει ο Holmberg, ένα πρόγραμμα σπουδών που έχει σχεδιαστεί για να αξιοποιηθεί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ανεξάρτητα από το μέσο μεταφοράς της πληροφορίας, θα πρέπει να καθοδηγεί και να διδάσκει τους εκπαιδευόμενους με το να προκαλεί την ανακαλυπτική μάθηση, να δίνει ολοκληρωμένες εξηγήσεις και διαφωτιστικά παραδείγματα, να παρέχει διαφόρων ειδών ασκήσεις, να αναφέρει διαρκώς αυτά που οι εκπαιδευόμενοι έχουν μάθει και να προετοιμάζει το δρόμο για επιτυχημένες λύσεις προβλημάτων (Holmberg, 2008).

Ο δεύτερος άξονας εξετάζει κατά πόσον και πώς μέσω του εκπαιδευτικού υλικού υποστηρίζεται η αλληλεπίδραση του μαθητή με αυτό. Η αλληλεπίδραση ενεργοποιεί το μαθητή και διευκολύνει την πορεία της μάθησης. Όπως υποστηρίζει ο Holmberg (2002), το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να υποκαθιστά όχι μόνο ένα συμβατικό εγχειρίδιο, αλλά και την πρόσωπο-με-πρόσωπο διδασκαλία ενός διδάσκοντος, ο οποίος αλληλεπιδρά με τους εκπαιδευόμενους, χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει ότι το

υλικό μπορεί απόλυτα να τον υποκαταστήσει. Δεν πρέπει να λησμονηθεί ότι η «εκπαίδευση είναι πρωταρχικά μια προσωπική σχέση η οποία συγκεκριμενοποιείται μέσω συναισθηματικών και γνωστικών μέσων.» (Swanepoel, 1987, όπως αναφ. στο Holmberg, 2002).

Τέλος ο τρίτος άξονας διερευνά το κατά πόσον το υλικό διαθέτει την πολυμορφικότητα που χαρακτηρίζει ένα αποτελεσματικό εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό. Η μετάβαση από τη βιομηχανική κοινωνία σε αυτήν των νέων τεχνολογιών επιβάλλει την υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων εκπαίδευσης, καθώς οι συμβατικές μορφές εκπαίδευσης δεν επαρκούν πλέον για να καλύψουν τις σύγχρονες ανάγκες. Ο πλουραλισμός στις αρχές μάθησης και διδασκαλίας, η ποικιλία στα μέσα της εκπαίδευσης και η ευχρηστία όλων των ευέλικτων μέσων και εργαλείων προσδίδουν μια ποιοτική διάσταση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η οποία πλέον ανάγεται σε «πολυμορφική» εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Λιοναράκης, 2001).

Πριν διερευνηθούν συνολικά τα χαρακτηριστικά του διδακτικού υλικού ως προς τους τρεις παραπάνω άξονες, θα ήταν χρήσιμο να γίνει ενδεικτικά μια σύντομη περιγραφή του υλικού της 1^{ης} ενότητας του προπαρασκευαστικού Έτους και να παρατεθεί το ενδεικτικό πρόγραμμα μελέτης για μία μέρα. Ο λόγος που επιλέχθηκε η ενότητα αυτή είναι ότι παρουσιάζει ενδιαφέρον να δει κάποιος πώς εφαρμόζεται η εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε παιδιά πέντε ετών.

Περιγραφή διδακτικού υλικού 1^{ης} ενότητας του προπαρασκευαστικού Έτους

Το εκπαιδευτικό πακέτο της 1^{ης} ενότητας, που περιλαμβάνει μελέτη δύο εβδομάδων, αποτελείται από: 1. Το Εγχειρίδιο για τον Επιβλέποντα, 2. Το Εγχειρίδιο για το Μαθητή και 3. Ηχητικό CD.

1. Εγχειρίδιο για τον Επιβλέποντα: Στην πρώτη σελίδα του Εγχειριδίου παρατίθεται μία λίστα με όλα τα υλικά που θα χρειαστεί ο μαθητής για την επεξεργασία της ενότητας: κουτιά αποθήκευσης, κουμπιά, ένα συρραπτικό, κλπ., με σαφή ένδειξη για την ημέρα κατά την οποία θα χρησιμοποιηθεί το καθένα από αυτά (“Things you need for Unit 1P”). Οι επιβλέποντες θα πρέπει να μεριμνήσουν, ώστε οι μικροί μαθητές να έχουν τα υλικά αυτά στη διάθεσή τους. Στη δεύτερη σελίδα διαβάζουμε ένα μικρό κείμενο, έκτασης δεκαπέντε σειρών, για τον «Ήλιο», που είναι το θέμα που θα καλυφθεί κατά τη διάρκεια της 1^{ης} ενότητας (“Background Information”). Το κείμενο συνοδεύεται από ερωτήσεις κατανόησης (“Focus Questions”) και, επιγραμματικά, τα βασικά σημεία της θεωρίας (“Key Understandings”). Όλο το υπόλοιπο Εγχειρίδιο κατανέμει τη διδακτέα ύλη σε κεφάλαια, καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μία ημέρα της σχολικής εβδομάδας και έχει έκταση λίγων μόνο (4-6) σελίδων. Κάθε κεφάλαιο περιλαμβάνει έναν πολύ μεγάλο αριθμό δραστηριοτήτων στα γνωστικά αντικείμενα: Γλώσσα, Μουσική, Μαθηματικά, Επιστήμες, Φυσική και Αισθητική Αγωγή. Στην τελευταία σελίδα του Εγχειριδίου υπάρχει μία «Αξιολόγηση Προόδου» για τα Μαθηματικά (“Maths Assessment Unit 1P”) με οδηγίες για τη βαθμολόγησή της από τον επιβλέποντα.

2. Εγχειρίδιο για το Μαθητή: Το Εγχειρίδιο του Μαθητή περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες για το μικρό μαθητή, ο οποίος καλείται να ζωγραφίσει στις σελίδες του, να κόψει εικόνες και να τις βάλει στη σωστή σειρά για να φτιάξει μια ιστορία, να χρησιμοποιήσει κάποιες σελίδες του για να κατασκευάσει ένα βιβλίο, να συμπληρώσει στήλες, να κάνει αντιστοιχίσεις κλπ. Οι οδηγίες για την εκπόνηση των δραστηριοτήτων βρίσκονται στο Εγχειρίδιο για τον Επιβλέποντα.

3. Ηχητικό CD: Οι μαθητές του προπαρασκευαστικού Έτους παραλαμβάνουν ένα ηχητικό CD με παιδικά τραγούδια και ιστορίες, των οποίων το περιεχόμενο συνδέεται στενά με το μελετώμενο θέμα.

Ενδεικτικό πρόγραμμα για την 1^η μέρα μελέτης²

Δραστηριότητα 1: Γλώσσα

Ανάγνωση με τη συμμετοχή του μαθητή: *Ωρα για ύπνο*

Πρέπει να κατασκευάσετε το βιβλιαράκι *Ωρα για ύπνο*. Θα βρείτε τις σελίδες για το βιβλίο στο πίσω μέρος του *Εγχειριδίου για το Μαθητή*. Αφαιρέστε τις σελίδες και κόψτε τις στη μέση, κατά μήκος της γραμμής. Συρράψτε το βιβλίο στην αριστερή κάτω πλευρά. Έτσι θα είναι έτοιμο για να το διαβάσει το παιδί σας.

Η ιστορία *Ωρα για ύπνο* έχει πολύ λίγο κείμενο.

Καθώς την διαβάζετε, συζητείστε για την ιστορία όπως αυτή παρουσιάζεται στις εικόνες. Μη βιαστείτε!

Βήμα 1

Διαβάστε την ιστορία *Ωρα για ύπνο*.

Παρατηρείστε την εικόνα στο εξώφυλλο. Σχολιάστε την.

Επισημάνετε τον τίτλο και το όνομα του συγγραφέα. (Gayle)

Διαβάστε την ιστορία, ακολουθώντας το κείμενο με το δάκτυλό σας.

Σχολιάζετε τις εικόνες καθώς διαβάζετε.

Ενθαρρύνετε το παιδί σας να συμμετάσχει ενεργά στη διαδικασία της ανάγνωσης.

Βήμα 2

Ρωτήστε: *Θυμάσαι τον τίτλο;*

*Ναι, σωστά. Ονομάζεται **Ωρα για ύπνο**.*

(Σχολιάστε το γεγονός ότι πηγαίνετε για ύπνο όταν δύει ο ήλιος και ξυπνάτε όταν ανατέλλει ο ήλιος.)

Ας διαβάσουμε ξανά την ιστορία.

Διαβάστε την ιστορία ξανά, ακολουθώντας το κείμενο με το δάκτυλό σας.

Σχολιάζετε τις εικόνες καθώς διαβάζετε.

Ενθαρρύνετε το παιδί σας να συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία της ανάγνωσης.

Βήμα 3

Τοποθετείστε το βιβλίο στο κουτί με την ετικέτα *Τα Βιβλία Που Έχουμε Διαβάσει*, και εξηγήστε στο παιδί σας ότι σε αυτό το κουτί θα φυλάξετε όλα τα αγαπημένα του βιβλία.

Δραστηριότητα 2: Μουσική

Ακούστε το τραγούδι: *Πρωινό τραγούδι*

Βήμα 1

Πείτε: *Αυτό είναι ένα τραγούδι για το πρωινό ξύπνημα.*

Ακούστε το *Πρωινό Τραγούδι* από το CD Rom.

---

² Η παρουσίαση ακολουθεί τη μορφοποίηση του πρωτότυπου υλικού που μας εστάλη από το Distance Education Centre Victoria.

Βήμα 2

Σχολιάστε το γεγονός ότι αυτή είναι η πρώτη ημέρα του παιδιού σας στο σχολείο. Ακούστε το CD ξανά. Κάντε πηδηματάκια γύρω-γύρω ενώ τραγουδάτε το τραγούδι.

Δραστηριότητα 3: Επιστήμη

Σήμερα θα συζητήσετε με το παιδί σας για τον ήλιο.

Βήμα 1

Εάν είναι δυνατόν, βγείτε με το παιδί σας έξω στον ήλιο. Συζητήστε για ό,τι γνωρίζετε για τον ήλιο: τι είναι, τι κάνει κλπ.

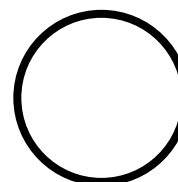
Βήμα 2

Συντάξτε μία λίστα με όλα όσα γνωρίζετε για τον ήλιο. Διαβάζετε τη λίστα με το παιδί σας καθώς την γράφετε.

Κολλήστε τη λίστα σε κάποιο σημείο στο οποίο το παιδί σας έχει πρόσβαση. (Ίσως στην πόρτα του ψυγείου.)

Δραστηριότητα 4: Τέχνη

Ζωγραφίστε έναν μεγάλο κύκλο σε χαρτί. Πείτε στο παιδί σας να χρωματίσει το εσωτερικό του κύκλου με κίτρινο χρώμα και τα εξωτερικά μέρη (έως την άκρη της σελίδας) με πορτοκαλί ή κόκκινο χρώμα.

Η εικόνα θα ολοκληρωθεί αύριο.

Δραστηριότητα 5: Γλώσσα

Βήμα 1

Ακούστε το τραγούδι *Ο Βόρειος Άνεμος και ο Ήλιος* στο CD Rom.

Βήμα 2

Πείτε: *Ο ήλιος έκανε τον άνθρωπο να ζεσταθεί πολύ.
Τι έκανε ο άνθρωπος;
Όταν βγήκαμε έξω, ο ήλιος επίσης μας έκανε να ζεσταθούμε πολύ.*

Βήμα 3 – Κατασκευή βιβλίου

Αφαιρέστε τα φύλλα Δραστηριότητας 1.1 και 1.2 από το *Εγχειρίδιο για το Μαθητή*. Εξηγήστε ότι το φύλλο Δραστηριότητας 1.1 είναι το εξώφυλλο για ένα βιβλίο, το οποίο θα κατασκευάσει το παιδί σας, με τίτλο *Ο Ήλιος*.

Το φύλλο Δραστηριότητας 1.2 είναι η πρώτη σελίδα από αυτό το βιβλίο. Δείξτε την πρώτη σελίδα του βιβλίου: ***Ο ήλιος μπορεί να μας κάνει να ζεσταθούμε πολύ.***

Διαβάστε τη σελίδα στο παιδί σας, δείχνοντας τις λέξεις καθώς διαβάζετε. Αφήστε το παιδί σας να δείχνει μία - μία τις λέξεις καθώς τις διαβάζετε. Αφήστε το παιδί σας να προσπαθήσει να διαβάσει δείχνοντας τις λέξεις καθώς διαβάζει.

Βήμα 4

Ζωγραφίστε τη σελίδα (στο σημείο αυτό δίνονται αναλυτικές οδηγίες από το συντάκτη του Εγχειριδίου).

Βήμα 5

Ξαναδιαβάστε την πρόταση και τον τίτλο επάνω στο εξώφυλλο.

Αποθηκεύστε και τις δύο σελίδες στο φάκελο A4 «Κατασκευή Βιβλίου». Μαζί με τις άλλες σελίδες που θα ετοιμάσετε θα αποτελέσουν ένα βιβλίο την Ημέρα 10.

Δραστηριότητα 6: Φυσική Αγωγή

Μαθαίνουμε: *Slip, Slop, Slap*³

Πρέπει ήδη να κάνετε μάθημα για μιάμιση ώρα περίπου και το παιδί σας θα πρέπει να έχει ανταποκριθεί χωρίς δυσκολία μέχρι τώρα.

Τώρα είναι η ιδανική ώρα για ένα διάλειμμα.

Εάν το παιδί σας βγει έξω, υπενθυμίστε του ότι ο πάρα πολύς ήλιος είναι επικίνδυνος για το δέρμα.

SLIP on a shirt!

SLOP on some sun screen.

Συζητείστε για ό,τι κάνετε!

SLAP on a hat!

Δραστηριότητα 7: Μαθηματικά

Οι αριθμοί από το ένα έως το δέκα.

Βήμα 1

Μετρήστε μέχρι το δέκα, ενώ χτυπάτε τα χέρια παλαμάκια.

Συνεχίστε το μέτρημα, αλλά αλλάζετε κάθε φορά τη δραστηριότητα, μετρώντας δέκα πηδηματάκια, δέκα χτυπήματα στους ώμους κλπ.

Βήμα 2

Βάλτε μπροστά σας κουμπιά, πιόνια ή μικρά τουβλάκια.

Πείτε:

Δώσε μου τρία κουμπιά σε παρακαλώ.

Βάλε τέσσερα τουβλάκια στη σειρά.

Μπορώ να έχω πέντε κουμπιά, σε παρακαλώ;

Συνεχιστείτε με τον ίδιο τρόπο, χωρίς όμως να ζητάτε περισσότερα από πέντε αντικείμενα τη φορά. Σιγουρευτείτε ότι το παιδί σας μετρά τα αντικείμενα καθώς τα βγάζει έξω.

Βήμα 3 Εισάγουμε τις αντίθετες έννοιες: ζεστό/κρύο

Πείτε:

Μάθαμε σήμερα ότι ο ήλιος είναι πολύ ζεστός.

---

³Slip, Slop, Slap είναι το κεντρικό σλόγκαν μιας παλαιότερης διαφημιστικής εκστρατείας στην Αυστραλία, που στόχο είχε την προώθηση της λήψης μέτρων για την προστασία από τον ήλιο.

Συζητήστε για τα πράγματα που κάνετε, τα ρούχα που φοράτε και τα φαγητά που τρώτε τις ζεστές ημέρες.

Πείτε: *Το αντίθετο του ζεστού είναι το κρύο.*

Συζητήστε για τα πράγματα που κάνετε, τα ρούχα που φοράτε και τα φαγητά που τρώτε τις κρύες ημέρες.

Βήμα 4

Το παιδί σας θα συμπληρώσει το φύλλο Δραστηριότητας 1.3. (*βρίσκεται στο Εγχειρίδιο για το Μαθητή*).

ΑΠΟΣΤΟΛΗ Στείλτε την εργασία στο δάσκαλο του μαθητή.

Διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους το υλικό του DECV επιτρέπει την αυτονομία του μαθητή

Το DECV αποδίδει πολύ μεγάλη έμφαση στο θέμα της αυτονομίας, αφού πιστεύει ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να κερδίσουν από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμησή τους, καθώς αυτοί σταδιακά καθίστανται ανεξάρτητοι και διευρύνουν μόνοι τους τη μάθησή τους, έχουν επιτυχία στα προγράμματα σπουδών, αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη, αποφασίζουν μόνοι τους και επιλύουν προβλήματα, αποκτούν αυτοπειθαρχία και την ικανότητα να αφοσιώνονται στη συμπλήρωση και υποβολή εργασιών και δραστηριοτήτων (Distance Education Centre Victoria, n.d.b).

Η κα Skliros ανέπτυξε τη μεθοδολογία του σχολείου, με την οποία επιτυγχάνεται σταδιακά η απόκτηση αυτονομίας από τους μικρούς μαθητές του DECV, αν και όχι σε απόλυτο βαθμό σε αυτή τη βαθμίδα (πρωτοβάθμια) της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, όπως μας εξήγησε στη συνέντευξή της η κα Skliros: «Στο προπαρασκευαστικό Έτος (πρώτο έτος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) και στο πρώτο Έτος η οικογένεια παραλαμβάνει δύο διαφορετικά Εγχειρίδια, ένα για το μαθητή και ένα για τον επιβλέποντα. Το Εγχειρίδιο του επιβλέποντα περιλαμβάνει αναλυτικές κατευθύνσεις και σημειώσεις διδασκαλίας για το γονέα/επιβλέποντα και παρέχει λεπτομερείς οδηγίες για τις γραπτές και προφορικές δραστηριότητες του μαθητή (βλ. παραπάνω, «Ενδεικτικό πρόγραμμα για την 1^η μέρα μελέτης»). Το Εγχειρίδιο του μαθητή είναι μια σειρά από φύλλα εργασίας και έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι μια καταγραφή της δουλειάς του μαθητή κατά τη διάρκεια του δεκαπενθημέρου. Οι κατ' οίκον επιβλέποντες πρέπει να βαθμολογούν την εργασία των μαθητών, αφού ολοκληρωθεί, και να γράφουν συνοδευτικά σχόλια τόσο για το μαθητή όσο και για το δάσκαλο. Αυτό γίνεται, επειδή οι μαθητές είναι μικροί και δεν μπορούν να εργαστούν ακόμα αυτόνομα, επομένως χρειάζονται συνεχή υποστήριξη από τον επιβλέποντα.

Από το δεύτερο Έτος και εξής οι σημειώσεις διδασκαλίας και τα φύλλα εργασίας βρίσκονται στο ίδιο τεύχος. Σε αυτό το Έτος ο μαθητής ενθαρρύνεται να διαβάσει τις οδηγίες μόνος του, να ελέγχει τις ασκήσεις του κλπ., αλλά χρειάζεται ακόμα ο επιβλέπων να διαβάσει τις πιο πολλές φορές τις οδηγίες για το μαθητή. Ακόμη θα πρέπει ο επιβλέπων να ελέγχει ότι έγιναν οι εργασίες και να βοηθάει όπου χρειάζεται.

Από το τρίτο Έτος ο μαθητής μπορεί να στέλνει μόνος του τις εργασίες, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, να τηλεφωνεί στο δάσκαλό του κλπ. Πάντα, ωστόσο, είναι απαραίτητος ο επιβλέπων και οπωσδήποτε μέχρι το τέταρτο Έτος, για να ελέγχει ότι έγιναν οι εργασίες, να εξασφαλίζει πως ο μαθητής αντιλαμβάνεται τα προσδοκώμενα

αποτελέσματα για κάθε αντικείμενο, να εξηγεί άγνωστες έννοιες και να διασφαλίζει την επικοινωνία με το δάσκαλο».

Επίσης την αυτονομία και την ελευθερία των μεγαλύτερων μαθητών να επιλέγουν μόνοι τους το ρυθμό της μελέτης τους (γιατί οι μικροί μαθητές δεν έχουν αυτή την ευχέρεια), υποστηρίζει σημαντικά η οργάνωση του υλικού. Όπως είδαμε στο «Ενδεικτικό πρόγραμμα για την 1^η μέρα μελέτης», το διδασκόμενο γνωστικό αντικείμενο κατανέμεται σε μικρά κεφάλαια, καθένα από τα οποία αποτελείται από μικρές παραγράφους και τμήματα με τίτλους και υπότιτλους. Η ιδέα πίσω από αυτό το διαχωρισμό της ύλης είναι ότι θα πρέπει κάθε φορά να προσφέρεται η κατάλληλη ποσότητα ύλης στους μαθητές, ώστε να μπορούν να θεωρούν τη μελέτη κάθε ενότητας σαν ένα ξεχωριστό έργο και να μπορούν πάντα να αποτιμούν την ύλη που έχουν μάθει (Holmberg, 2002).

Επιπλέον, από την εξέταση του δείγματος του υλικού του DECV, διαπιστώθηκε ότι, για να καθοδηγούνται οι μαθητές στη μελέτη τους, δίνονται, στην αρχή κάθε ενότητας, συμβουλές για το πώς πρέπει να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό, π.χ. «Να θυμάσαι ότι έχεις μόνο δύο ημέρες, για να ολοκληρώσεις αυτήν την εργασία», «Χρονοδιάγραμμα Μελέτης» κλπ. Στην αρχή κάθε ενότητας διατυπώνονται επίσης τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, π.χ. «Σήμερα θα διερευνήσεις τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείς τις αισθήσεις σου», «Σήμερα θα μάθεις να διαβάζεις και να αναγνωρίζεις τους ήχους των φωνηέντων» κλπ. Έτσι οι μαθητές, έχοντας τη δυνατότητα να ελέγξουν μόνοι τους την πορεία της μελέτης τους, ενισχύουν την αυτονομία τους.

Τέλος σε πολλά σημεία του υλικού παρεμβάλλονται επεξηγήσεις σημαντικών εννοιών και συνόψεις σημαντικών σημείων, δίνονται κατάλογοι βιβλιογραφικών αναφορών, π.χ. «Βιβλία! Βιβλία! Βιβλία! Με αυτό το ενημερωτικό έντυπο επιθυμώ να σου συστήσω κάποια ενδιαφέροντα λογοτεχνικά και επιστημονικά βιβλία που συνδέονται με το θέμα των δύο πρώτων ενοτήτων «Εμείς και οι άλλοι». Ελπίζω ότι θα βρεις τις «προτάσεις» μου ελκυστικές και ότι θα πάρεις αυτό το έντυπο μαζί σου στην τοπική βιβλιοθήκη, για να βοηθηθείς στην επιλογή βιβλίων», προτάσεις για παραπέρα μελέτη («Συμπληρωματικές δραστηριότητες») και οδηγίες για την ανεύρεση συμπληρωματικών πηγών.

Με όλους αυτούς τους τρόπους οι μαθητές του DECV έχουν τη δυνατότητα να αποκτούν σταδιακά αυτονομία και να γνωρίζουν αναλυτικά, από τα πρώτα στάδια της μελέτης τους: τι πρέπει να κάνουν, γιατί το κάνουν, πότε πρέπει να το κάνουν, με ποιον ακριβώς τρόπο να το κάνουν και εάν τελικά το έκαναν σωστά (Λιοναράκης, 2005).

Διερεύνηση του κατά πόσον επιτυγχάνεται η αλληλεπίδραση του μαθητή με το υλικό του DECV

Η αλληλεπίδραση του μαθητή με το διδακτικό υλικό επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό με την εκπόνηση εργασιών και δραστηριοτήτων. Εξετάζοντας λοιπόν προσεκτικά το δείγμα του υλικού του DECV, διαπιστώθηκε ότι τα βασικά διδακτικά κείμενα, που αναπτύσσουν το γνωστικό αντικείμενο, είναι περιορισμένα σε έκταση ενώ το βάρος πέφτει στις δραστηριότητες και στις ασκήσεις διαφορετικού τύπου καθώς και στις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης. Έτσι οι μαθητές, αφού συμπληρώσουν τη μελέτη τους σε μια ενότητα, εκτελούν τις δραστηριότητες, τις οποίες πρέπει να διορθώσουν και να σχολιάσουν αρχικά οι επιβλέποντες. Όταν ο μαθητής ολοκληρώσει την ενότητα και τις εργασίες του, βλέπει τα αποτελέσματα των προσπαθειών του και αισθάνεται ότι έχει κατορθώσει κάτι (Holmberg, 2002). Με τη διαδικασία αυτή επιτυγχάνεται η

αλληλεπίδραση του μικρού μαθητή με το διδακτικό υλικό, η οποία τον οδηγεί δημιουργικά στην κατάκτηση της γνώσης.

Η μορφή των δραστηριοτήτων στο έντυπο υλικό εξαρτάται από το γνωστικό αντικείμενο και το έτος των σπουδών. Μπορεί να είναι γραπτές εργασίες, προτάσεις για δραστηριότητες ομιλίας και προφορική ανάγνωση, τις οποίες οι μαθητές αναμένεται ότι θα υποβάλουν ηχογραφημένες σε κασέτες ήχου, ερευνητικές εργασίες/projects (από το πέμπτο Έτος), μαγειρική, πειράματα, συγγραφή ημερολογίου κλπ.

Παρατηρήθηκε επίσης από την εξέταση του δείγματος του υλικού ότι οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί έτσι, ώστε να έχουν νόημα για το μαθητή, καθώς είναι ενταγμένες μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Για παράδειγμα τα παιδιά μαθαίνουν για τα αυστραλιανά νομίσματα και για το χρήμα, όταν βρίσκονται στην ενότητα του πρώτου Έτους: «Πηγαίνοντας για ψώνια». Με τους τρόπους αυτούς εφαρμόζεται στην πράξη η αρχή που αναφέρεται στη μάθηση ως ενεργητική διαδικασία.

Επιπλέον επισημαίνεται ότι, ιδιαίτερα στο παρασκευαστικό και στο πρώτο Έτος των εξ αποστάσεως σπουδών του μαθητή, σημαντικό και καθοριστικό ρόλο στην εκπόνηση των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων έχει ο κατ' οίκον επιβλέπων. Αυτός αποτελεί τον κύριο διευκολυντή του μαθητή και θα πρέπει ο ίδιος να είναι σε θέση να καταλαβαίνει βασικές έννοιες, για να καθοδηγήσει το μικρό μαθητή πώς θα επιτύχει την εκπόνηση των δραστηριοτήτων, αλλά και για να σχολιάσει το αποτέλεσμα της προσπάθειάς του. Το DECV αναγνωρίζει ότι ο ρόλος του κατ' οίκον επιβλέποντα είναι ζωτικής σημασίας για την εκπαίδευση του παιδιού και ότι η δέσμευση που αναλαμβάνει είναι εξαιρετικά απαιτητική. Οι καλές σχέσεις μεταξύ του μαθητή, του γονέα και του δάσκαλου είναι πολύ σημαντικές για την επιτυχία του προγράμματος (Distance Education Centre Victoria, 2010). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά ως προς την καθοδήγηση των επιβλεπόντων εμφανίζονται στις σειρές μαθημάτων όλων των Ετών του δείγματος του διδακτικού υλικού του DECV και κυρίως στις σειρές των δύο πρώτων Ετών, κατά τα οποία οι επιβλέποντες αναμένεται ότι δε θα έχουν προηγούμενη εμπειρία στη διδασκαλία, π.χ. «Αυτό είναι ένα όμορφο τραγουδάκι που μπορείτε να χρησιμοποιείτε, όταν το παιδί σας είναι λίγο ανήσυχο». Από το δεύτερο Έτος οι οδηγίες απευθύνονται κατά κύριο λόγο στους μαθητές και όχι στους επιβλέποντες, π.χ. «Μπορείς να ζητήσεις βοήθεια από τον επιβλεπόντά σου, εάν δυσκολεύεσαι, αλλά προσπάθησε πρώτα να κάνεις την άσκηση μόνος σου».

Επιπλέον το υλικό συγκεντρώνει χαρακτηριστικά που το καθιστούν σαφές, επεξηγηματικό και ελκυστικό, όπως απλή διατύπωση, χρήση α' και β' προσώπου, ξεκάθαρες συμβουλές και προτάσεις στους μαθητές και στους επιβλέποντες ως προς αυτά που πρέπει να κάνουν και αυτά που πρέπει να αποφύγουν π.χ. «Ολοκλήρωσε τον πρόλογο; Εάν όχι, ολοκλήρωσέ τον σήμερα. Εάν ναι, προχώρησε στο επόμενο βήμα». Τέλος, η επιστροφή των διορθωμένων εργασιών των μαθητών από το δάσκαλο αποτελεί ακόμα ένα μέσο επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και υποστήριξης των μαθητών και των κατ' οίκον επιβλεπόντων (Dole et al., 2005).

Διερεύνηση της πολυμορφικότητας του υλικού του DECV

Το διδακτικό υλικό του DECV μπορεί να χαρακτηριστεί ως πολυμορφικό, αφού, εκτός από το έντυπο υλικό, αξιοποιεί μια μεγάλη ποικιλία μέσων: CDs, διαδραστικά DVD, τηλεοπτικές εκπομπές κλπ., τα οποία ενσωματώνονται με τρόπο δημιουργικό στο υλικό, καθώς δίνονται σαφείς οδηγίες για το πότε, πώς, και γιατί πρέπει να χρησιμοποιηθούν. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναζητήσουν πληροφορίες από το

διαδίκτυο, να συγγράψουν εργασίες στον υπολογιστή (αλλά και χειρόγραφα), να συμμετάσχουν σε διαδραστικά παιχνίδια, να ακούσουν τραγούδια ή να δουν σε DVD τους δασκάλους τους να διαβάζουν παιδικές ιστορίες, να εκπονήσουν projects και να ανταλλάξουν ιδέες με άλλους εξ αποστάσεως μαθητές στην «εικονική τάξη». Άλλωστε, όταν ζητήθηκε από την κα Skliros η άποψή της για τους παράγοντες οι οποίοι θα επηρεάσουν το μέλλον της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στη Βικτώρια και στην Αυστραλία γενικότερα, μας απάντησε:

«Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συνεργασία (collaboration) των μαθητών, η οποία θα αναπτυχθεί με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Επειδή το θέμα της απομόνωσης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι σημαντικό, γίνεται προσπάθεια, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, να ενισχυθεί η εργασία σε ομάδες π.χ. με την ανάληψη ενός project από μια ομάδα μαθητών. Και οπωσδήποτε, το μέλλον της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στηρίζεται στην τεχνολογία (technology). Η ανάπτυξη της τεχνολογίας επιφέρει δραματικές αλλαγές. Η παραγωγή ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού συνεχώς αυξάνεται, επομένως είναι σημαντικό να διερευνηθούν τρόποι για την παιδαγωγική αξιοποίησή του. Πρέπει, επίσης, να γενικευτεί η πρόσβαση όλων των μαθητών στις νέες τεχνολογίες» (Κοντογεωργάκου, 2010).

Το DECV έχει πλήρη επίγνωση της σημασίας της ισότητας όσον αφορά στην πρόσβαση στο διαδίκτυο και της αυτοπεποίθησης των κατ' οίκον επιβλεπόντων όσον αφορά στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Για το λόγο αυτό σε κάθε περίπτωση υπάρχει πρόβλεψη και για τους μαθητές οι οποίοι δε διαθέτουν υπολογιστή ή πρόσβαση στο διαδίκτυο: «Εάν δε διαθέτετε υπολογιστή, μπορείτε να βρείτε τις διαφάνειες του Power Point τυπωμένες στο *Ανθολόγιό σας*» ή «Εάν δεν έχετε πρόσβαση στο διαδίκτυο, μπορείτε να διαβάσετε το κείμενο απευθείας από την οθόνη του υπολογιστή σας».

Συγχρόνως αυτό που καθιστά το υλικό του DECV πολυμορφικό είναι κυρίως η ποικιλία σε καινοτόμες αρχές μάθησης και διδασκαλίας που συνδυάζει. Μέσω όλων αυτών των αρχών καλλιεργούνται οι γνωστικές δεξιότητες που είναι απαραίτητες, ώστε να οδηγηθούν οι εκπαιδευόμενοι στη μάθηση: η δημιουργικότητα, η κρίση, η ερμηνεία, η ανάλυση, η παρατήρηση (π.χ. «Προσπάθησε τουλάχιστον δύο φορές να διορθώσεις την ορθογραφία σου, προτού ζητήσεις βοήθεια από τον επιβλέποντά σου») κλπ. (Λιοναράκης, 2005).

Οι σειρές των μαθημάτων του DECV έχουν σχεδιαστεί με τη διαθεματική μέθοδο προσέγγισης. Θέματα που συνδέονται στενά με τις γνώσεις και τις εμπειρίες των μικρών μαθητών, όπως «Η οικογένεια», «Οι πέντε αισθήσεις», «Η υγιεινή ζωή» κλπ. ενσωματώνονται στις ενότητες και οργανώνονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζεται η επεξεργασία τους από πολλές οπτικές γωνίες, η ανάδειξη της γνώσης και η διασύνδεσή της με την πραγματικότητα. Για παράδειγμα είδαμε στο προπαρασκευαστικό Έτος το θέμα «Ο Ήλιος» να μελετάται μέσα από μικρές προτάσεις (Γλώσσα), τραγούδια και ζωγραφική (Αισθητική Αγωγή), ασκήσεις στην ύπαιθρο (Φυσική Αγωγή) και τις αντίθετες έννοιες ζεστό/κρύο (Μαθηματικά).

Τέλος, μια άλλη σημαντική αρχή που εφαρμόζει το υλικό του DECV είναι η αρχή της εξατομικευσης, η οποία ενθαρρύνει την αποδοχή της προσωπικότητας του μαθητή. Αναγνωρίζεται ότι ορισμένες δραστηριότητες δεν είναι κατάλληλες για ένα μαθητή ή ότι ο μαθητής δεν έχει πρόσβαση σε ορισμένα υλικά. Σε αυτή την περίπτωση ο επιβλέπων ενθαρρύνεται να αυτοσχεδιάσει και να προσαρμόσει το υλικό στις συνθήκες του μαθητή: «Συζητήστε το παρουσιάζοντας όσες πληροφορίες νομίζετε ότι το παιδί σας μπορεί να καταλάβει». Οι δάσκαλοι παρέχουν επιπλέον υλικό, για να υποστηρίξουν τις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών τους. Άλλωστε τα προγράμματα του σχολείου αναθεωρούνται ανά διαστήματα και ξαναγράφονται έτσι,

ώστε να προσαρμόζονται στην ειδικές περιστάσεις των μαθητών. Η κυρία Skliros μάς τόνισε ότι «η ευελιξία (flexibility) είναι πολύ σημαντική. Όλο και περισσότερο στο εξής θα αναπτύσσονται εξατομικευμένα και εύληπτα εκπαιδευτικά προγράμματα».

Συμπεράσματα

Το Distance Education Centre Victoria (DECV) αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δημόσιο σχολείο παροχής εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστραλίας. Βασικό ρόλο στην επιτυχημένη διαδρομή του σχολείου παίζει η υποστήριξη του μαθητή από το δάσκαλο, ο θεσμός του κατ' οίκον επιβλέποντα και το διδακτικό υλικό. Το διδακτικό υλικό του DECV διαθέτει τις βασικές προδιαγραφές που το καθιστούν αποτελεσματικό στην παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Ειδικότερα το έντυπο διδακτικό υλικό επιτρέπει στους μαθητές να γίνονται σταδιακά ανεξάρτητοι ως προς τη μαθησιακή διαδικασία και να αποκτούν αυτονομία και αυτοπειθαρχία. Στο προπαρασκευαστικό και στο πρώτο Έτος των σπουδών αρωγός στην προσπάθεια του μικρού μαθητή είναι ο κατ' οίκον επιβλέπωντας, ο ρόλος του οποίου είναι ιδιαίτερα σημαντικός στα πρώτα αυτά Έτη. Σταδιακά, όμως, οι μαθητές μαθαίνουν να χειρίζονται μόνοι τους όχι μόνο τη μελέτη τους αλλά και διάφορα πρακτικά ζητήματα, όπως η αποστολή των εργασιών και η επικοινωνία με τον υπεύθυνο δάσκαλο. Τα χαρακτηριστικά του διδακτικού υλικού που επιτρέπουν στο μικρό μαθητή να ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση είναι η σαφήνεια και η απλότητα των κειμένων, οι σαφείς συμβουλές για το πώς πρέπει να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό, οι επεξηγήσεις σημαντικών εννοιών, οι οδηγίες για την ανεύρεση συμπληρωματικών πηγών και οι προτάσεις για παραπέρα μελέτη. Επιπλέον η οργάνωση του υλικού σε ενότητες μελέτης με χρονική διάρκεια δύο εβδομάδων επιτρέπει την αυτονομία και την ελευθερία των μεγαλύτερων μαθητών να επιλέγουν μόνοι τους το ρυθμό της μελέτης τους.

Το δεύτερο βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει το διδακτικό υλικό του DECV είναι ο μεγάλος βαθμός αλληλεπίδρασης του μαθητή με αυτό. Η αλληλεπίδραση αυτή επιτυγχάνεται κυρίως με την εκπόνηση εργασιών και δραστηριοτήτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι το μεγαλύτερο μέρος του διδακτικού υλικού αποτελείται από δραστηριότητες που καλούνται να κάνουν οι μαθητές και προωθούν την ενεργό διερεύνηση και τον εμπλουτισμό των ιδεών. Επισημαίνεται επίσης ότι στο παρασκευαστικό και στο πρώτο Έτος των εξ αποστάσεως σπουδών του μαθητή ο κύριος διευκολυντής στην εκπόνηση των δραστηριοτήτων και στο σχολιασμό του αποτελέσματος της προσπάθειάς του είναι ο κατ' οίκον επιβλέπωντας.

Τέλος το διδακτικό υλικό του DECV μπορεί να χαρακτηριστεί ως πολυμορφικό αφενός μεν επειδή αξιοποιεί μια μεγάλη ποικιλία μέσων, όπως έντυπο υλικό, CDs, διαδραστικά DVD, τηλεόραση κλπ., τα οποία ενσωματώνονται με τρόπο δημιουργικό στο υλικό και αφετέρου επειδή συνδυάζει ποικιλία καινοτόμων αρχών μάθησης και διδασκαλίας. Το DECV λαμβάνει υπόψη τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των μαθητών του και ενσωματώνει τις νέες ΤΠΕ στα εκπαιδευτικά του προγράμματα. Ωστόσο, η πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες παραμένει ένα πρόβλημα για πολλές οικογένειες που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Για το λόγο αυτό το DECV βασίζεται ακόμα πάρα πολύ στις παραδοσιακές εκπαιδευτικές διαδικασίες που αξιοποιούν το έντυπο υλικό, το οποίο ταχυδρομείται από και προς τους μαθητές.

Τέλος, εκτός από την ευελιξία που χαρακτηρίζει το σχολείο αυτό ως προς τη δυνατότητα επιλογής του διδακτικού υλικού, ανάλογα με τις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών του, υπάρχει και ευελιξία ως προς το σχεδιασμό και την ανάπτυξη των προγραμμάτων, που αναθεωρούνται ανά διαστήματα και

ξαναγράφονται έτσι, ώστε να προσαρμόζονται στις εκάστοτε εκπαιδευτικές συνθήκες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Balsamo, F. (2000). Education Access. National Inquiry into Rural and Remote Education. Ανακτήθηκε στις 02 Φεβρουαρίου, 2010, από το δικτυακό τόπο http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=ED448954&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=ED448954
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. Πάτρα, ΕΑΠ
- Distance Education Centre Victoria, (n.d.a). Frequently Asked Questions. Ανακτήθηκε στις 06 Απριλίου, 2010, από το δικτυακό τόπο <http://www.distance.vic.edu.au/about/FAQ.htm>
- Distance Education Centre Victoria, (n.d.b). School Profile. Ανακτήθηκε στις 06 Απριλίου, 2010, από το δικτυακό τόπο <http://www.distance.vic.edu.au/about/abtprof.htm>
- Distance Education Centre Victoria, (2010). Enrolment Handbook. Primary. Ανακτήθηκε στις 06 Ιανουαρίου, 2010, από το δικτυακό τόπο http://www.distance.vic.edu.au/enrol/pdf/10_primary_handbook.pdf
- Dole, S., Yelland, N., Latham, G., Fehring, H., Wilks, A., Faulkner, J., Lee, L., Masters, J., Lowrie, T. & Glynn, T. (2005). Project to investigate improving literacy and numeracy outcomes of distance education students in the early years of schooling. Vol 1, 2. Ανακτήθηκε στις 20 Οκτωβρίου, 2009, από το δικτυακό τόπο http://www.dest.gov.au/sectors/school_education/publications_resources/profiles/projectlitnumoutcomesdistanceed.htm
- Holmberg, B. (2002). Εκπαίδευση εξ Αποστάσεως. Θεωρία και Πράξη. Αθήνα, Έλλην
- Holmberg, B. (2008). The Evolution, Principles and Practices of Distance Education. Ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου, 2009, από το δικτυακό τόπο <http://www.c3l.uni-oldenburg.de/publikationen/volume11.pdf>
- Κόκκαλη, Α. & Γεωργιάδη, Ε. (2009). Εξ αποστάσεως Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες: Η περίπτωση χωρών της Αυστραλίας και της Αφρικής. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Πρακτικά Εισηγήσεων του 5ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 27-29 Νοεμβρίου, 2009, Αθήνα
- Κοντογεωργάκου, Β. (2010). Το σύστημα εκ αποστάσεως πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Αυστραλία. Διερεύνηση των δυνατοτήτων εφαρμογής του στην Ελλάδα. Διπλωματική εργασία. ΕΑΠ, Πάτρα
- Λιοναράκης, Α. (1998). *Ιδρύματα Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Στο: Βεργίδης Δ., Λιοναράκης Α., Λυκουργιώτης Α., Μακράκης Β., Ματραλής Χ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Θεσμοί και Λειτουργίες*. Τόμος Α'. Πάτρα, ΕΑΠ
- Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση-προβληματισμοί για μια ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού. Στο: Λιοναράκης, Α. (επιμ.), *Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, Αθήνα: Προπομπός
- Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. Πάτρα, ΕΑΠ
- Μανούσου, Ε. (2004). Εφαρμογές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Στο Π. Αναστασιάδης (Επιμ.), *1η Πανελλήνια Δημερίδα με Διεθνή Συμμετοχή Δια Βίου και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Πρακτικά Εισηγήσεων*. 23 & 24 Οκτωβρίου 2004, Πανεπιστημιούπολη – Ρέθυμνο, σελ. 303-310
- Μανούσου, Ε. (2008). Προδιαγραφές παιδαγωγικού πλαισίου για την εφαρμογή πολυμορφικής συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε μαθητές πρωτοβάθμιας, ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων της Ελλάδας. Διδακτορική διατριβή. ΕΑΠ, Πάτρα
- Χατζηπλής, Π. (2005). Συμπληρωματική εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των μειονεκτικών περιοχών της Ελλάδας. Διπλωματική εργασία. ΕΑΠ, Πάτρα